

Кырг.

Орджане
щали

Шели
Намза

К. С. 242

89 LITTERATURE

CEL ORDIXANE CELIL

^
TELI HEMZE (POEME EN LANGUE KURDE)
CAR CYRILLIQUES

EVERAN 1963 51P

N° D'ENTREE: 1542

Օրսիխանե Շալի

Դիւր
Կ'ազգ

ՆԱՇԻՐԹԱ ԻՌԿՕՄԵՏԱ ԵՐՄՈՒՆԻՏԱՆԵ
ԵՐԵՎԱՆ 1963

Поэма «Тели Нэмзэ»-да автор дәрһәқә шәрка-
рйа щмаәта кӊрда мқабьли зәвчиед Р'оме гли дькә.
Тема бона поэма хвә автор жь фолклора щмаәте
һьлдайә.

Бәрәвокеда һәнә ӊса жи шьеред вәтәнһьзие
у ыкйатәкә щмаәта кӊрда.

«Тели Нэмзэ» бәрәвока нвисаред Ордихане Шә-
лилә дӊдайә.

ՕՐԴԻԽԱՆԵ ԶԱԼԻԼ

ԹԵԼԻ ՀԱՄՁԱ

(Քրդերեն)

*Հայաստանի պետական հրատարակչություն
(Հայպետհրատ), Երևան, 1963 թ.*

ОРДИХАНЕ ДЖАЛИЛ

ТЕЛИ АМЗА

(На курдском языке)

Армянское государственное издательство
(Айпетрат), Ереван, 1963 г.

ЭЗИ КӨБАРЬМ ПЪР'

Иро диса шэк ше роже,
Кө бәла бу бәса хере,
Кө гәмйа мә вьр фьри жор,
Эз дыбиньм қәшата зор.

Тьре әше жь әзмане сут,
Пәнше хвә да мьн у қапут,
Тьре әрде бесәр-бьни,
Көбарйа хвә же һьлчьни.

Дә бьбьһен нәму-нәму,
Нәму мәрьве һена мә ну,
Буйә расти чь кө хәшн бу,
Чь кө бәре нәбинай бу.

Ль бәрбь әзмин, бәрбь стәйрка,
Бь көбарйа бае хвәва,
Фьри гәмйа доргәра мә,
У һив кьрә пәга рйа хвә.

Эзи иро к'обарьм п'ър,
К'о д'неда щара э'Wльн,
Бажарване Wэлате м'н,
Дора д'не дайэ ф'ьтъл.

ИРО ШЭБЭДЭ ЭЗ ЗУ РАБУМЭ

Иро шэбэде эз зу рабумэ,
Эз зу рабумэ жь хэҰа шэве,
Иро шэбэде эз эшқлу бумэ,
Жь шэҰқа пэнше ронайа төве.

Чьқас бэйраде сорьн дора мэ,
Жь бае пайизе дьмьлмьльн нэрм,
ЭҰана бунэ шөде шөре мэ,
Бона ве рожа мэйэ ша у гэрм.

Бэйрадед мэ сор, не сала кьвда,
Иьнцьрандьнэ тэхт-таще гадше,
Ұана ре вөкьр бона мэ гьшка,
Кө пешда һэрьн эм рйа шөрк'арие.

Мэ әмре тэзэ иро чекьрйэ,
Тьме бэйрадед сорә дәст мәда,
Мэ әрше әзмии доргәра шандйэ,
Бь Ұан бэйрада мэ әҰ нәхшкьрйэ.

У ль соґаґа хорт ґизед шаһьл,
Бэйраґед хwэ сор бльнд ґртьнэ,
Эwана дьчьн мьл дайи ль мьл,
Wэки щерґед wан мина пола бэ.

Иро шэбэґе эз зу рабумэ,
Эз зу рабумэ жь хэwа шэве,
Иро шэбэґе эз эшґлу бумэ,
Жь шэwґа пэнще ронайа тэве.

ОКТИАБРА МЭ

Мын һылдайә қәләм, кәгәз,
У мәтне тә дьдъм тьм эз,
Мәтне бәжн у бала дәлал,
Тө Октябра мә азадар.
Мәра буи рйа хвәшбәхтиә,
Рйа братиә у пьсмаптиә,
Рйа йәкәтиә, бәхтәварие,
Пешдачуина мәхлуқәтиә.
Чахе гәмйа «Аврора»-е,
Сала нәзар нәһсәд нәвда,
Зәрпа әһльн ль дьне хьст,
Бәрф у буза Әләгәзе,
Жь щй нәжйан һатьнә хар.
У стәйрке руе әзмин,
Жь шабуне дьтәисин,
Ле дьжмьне хайин, мәрғыз,
Мә дьһнерин бь дьзә-дьз,
Чька әме чәһа бьжин,
Чәһа әме пешда һәрн,

Чәшә әме тәмие Ленин
Ль әмьрда миасәркән.
Мина рувйа хwә тәланди,
Дьжмьн тыште шайе нәди,
Әwi һьлда бь хаинти,
Сәр мәда гьрт бь нәйари,
Ле мә диса бь мерани,
К'олма мера бәр wi дани.
Мьн һьлдайә қәләм, к'аг'әз,
У мәткә тә дьдым тьм әз,
Мәткә бәжн у бала дәләл,
Тө Октябра мә азадар.
Мә ракьрйә хwәлйа хопан,
Бь худана миллион мәрйа,
Wәки шенбә Wәлате мә,
У гөлвәдә һәрә пешда.
Wәлгәрәндйә чйәе бльнд
У дәwса wan бәр чекьрйә,
Qум-қумьстан мә ав дайә,
Әw жи буйә гөл-гөльстан.
Чәме нар жи мә зинкьрйә,
Мә гәмкьрйә гәме нәсни,
У ронкайа гөнд у бажер
Әм дьстиньн жь чәмед хер.
Бажаред мә мина бәре,
Тәк-тук ниньн у қьнщьли,
Әwә пьрьн ль һәр али,

У ша лькын миллион дьли.
Ле бэйрага Октйабра ма,
Тэне ль руе эрде нинэ
Wэки мина чъра роньк,
Дьчърусэ у шэWq дьдэ.
Лавед валет эгите ма,
Мина тэйре нэзар пэри,
Бетърс у хоф, бь мерани,
Хwэ ль синге эзмин данэ.
Эwед феръз, мерхасед ма,
Бь к'ом дьчън бона гэре,
Эw бь кэнэк, бь лаqърди
Дьчън эзмин ль сэйранге.
Тэв хwэ дьвън эрше эзмин,
Стэйрка сор эw хэмла ма,
Тэв хwэ дьвън бэрбь һиве,
Нет, мэрэме Октйабра ма.
Ньһа һена бэре нинэ,
Октйабра ма заро нинэ,
Эw бь эмър пър мэзьнэ,
У натърсэ жь тō банда.
Эw сэкънийэ сэр рйа дьжмьн,
Дэwса агър тэхтэ данйэ,
У дьхwэзэ тэв хwэшбэхтбън,
Кō эдлайи дьне һэбэ.
Мьн һьлдайэ қэлэм, к'агэз,
У мэтһе тэ дьдьм тьм эз,

Мэгһе бэжн у бала дэлал,
Тө Октябра мә азадар,
Мәра буйи рйа хвэшбэхтие,
Р'йа бьратие у пьсамтие,
Р'йа йэкэтие, бэхтәҠарие,
Пешдачуина мэхулцэтие.

ТЕЛИ КЭМЗЭ

(Бь мотива кълама щмаэта к'ордайэ мерхасие)

Ә'wpe рәш-гъран мина карвана,
Һедика дьк'шйан, дьк'шйан сәре ч'йа,
Әw тәв һәв бубун минани цәзе
Кө гөр ль пәйбә, бехwәйи хөдан.
Щарна жь дурва, жь әрше әзмин,
Дәнге гөрина ә'wpa дьһат wьp,
У нава гели әw дәнге ә'wpa
Саwа хwә гъран давит сәр мәрйа.

We шәва тәри, тәри-тәристан,
Сйарәки тәне дьлэзандә чие,
Һәспа wi к'ькел дьпәкийа жь щи,
Дьфьри пешда минани гөлле,
Әw pe, әw дьрба, әw кәвьр у к'бч'ьк,
Наси сйар бун һе зува-зува,
Чахе тәв зара нәму бһара,
Ль нав ван гәйа дьлистьн һәвра,
Дьлистьн һәвра, һәвра дьстьран,

Щарна радьбун һэвдö дьк'отан.
У we эваре. бьн бане эзмин,
Баранэк бари, тэйрок жи пера,
Чэмед мьчъқи тэв рабун бэзин,
Нольк у хани данэ бьн пела.
Ль нава гели we шэва тари,
Бубу һешьрзэ у рабу лейи.
Сйаре т'ьк-т'эне дьлэзанд we дэме,
Т'ö кэс ньзанбу чь бу нет, мэрэм.
Сьбе шэбэце, бэрбанга сьбе,
Тэзэ вэдьбун пэнщед рое,
Тэзэ чьвика дькьр витэ-вит,
Гэляа мьж-думан жь сэр хwэ давит,
У бае сьбе жь дурва-дурва,
Гэлэки зэлал нав гэлие к'урра,
Жь ч'яед бльнд, жь ч'яед һешин,
Дани дэнге к'лама дьлэшин:

Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бой х'wэдейэ,
Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бьриндарьм.

Wae, wae, wae, wae, wae, wae,
Дьле мьн хэма дь хэмеда,
Бьрэк сйар у пэяе мэ,
Хwэ данэ бэр пэре эзмана

Хөбара ве мъжедә,
Гөлләк бәри бәдана Хәлиле бьра данә,
Гөллә майә ль чокеда.

Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бьринадарьм,
Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бой хwәдейә.

Wae, wae, wae, wae, wae, wae,
Хәлиле бьра жь мал дәркәт Илануке,
Гөллә баруге ви к'афьре Р'оме
Сәр Хәлиле бьрада
Дьбарьн мина тәвйа ве тәйроке,
Гөлләке бәри бәдәна Хәлиле бьра данә,
Гөллә майә һәстөйе ль ве чоке.

Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бой хwәдейә,
Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бьриндарьм.

Wae, wae, wae, wae, wae, wae,
Хәлиле бьра жь мал сьар бу, сьра сар те,
Гөллә баруге ви к'афьри
Сәр Хәлиле бьрада чарнькал те,
Гөлләке бәри бәдана Хәлиле бьра

Сйари чэврэш данэ,
Щьнйазе ви хорте тунсыз ль сэр баре
Бархана һеди-һеди бэр бь мал те.

Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бьриндарьм,
Һеди бажо, һеди бажо,
Һеди бажо, бой хвәдейэ.

Әш Тели Кәмзэ, баве Тели Тәмо,
Сәкьнибу тик-тик ль нафа гели,
Әши гөһьда ль we кьламе,
Кө дорбэр нәму кьрьбу бәнде.
Дьньһери Кәмзэ ль бәрбь гели,
У дит ышкева сйаре кькели.
Әши се дәнга Тәмо кьрә гази:
— Тәмо лао, Тәмо, хвә әглә нәкә,
Дә рабә, рабә бьлэзинә,
Хвә алие малера бьгьһинә,
Дурбине жь бьн стер дәринә
У баве хвәра тө we зу бинә.
Ишәв мьн гәлә хәүне гьран динә,
Хәүнед т'әвгәр'ийи т'әрка мьн нәдан,
Эварда дәнге зара, чук у мәзьна,
Дәнге дота у к'өлфәта
Кәтьбу эла мә жеринә.
Дә бькә лао бьлэзинә,

Хwә йале малера быгьһинә,
Дурбине баве хwәра бинә,
Сйарәки we хwә дайә синге ч'иейә.
Дьбә сйар сйаре херейә,
Дьбә сйар сйаре шәрайә,
Дә зу бькә лао, тә быләзинә.
Хwә йале малера быгьһинә,
Дурбине баве хwәра бинә.

Тели Тәмо быһист дәнге баве,
Хәбәре гьран к'ъзьранд дьл у шәгәре,
Жь хени банзда, бәзи бәрбь оде,
Дәсте хwә кьрә бьн кәже стер,
Дурбина дьреж гиһандә баве.

Тели Нәмзә дурбине һьльдә,
Дурбине бәр чәве хwә дьгәринә,
Сйарәки агьр дурва дьбинә.
Дьве,—Лао, Тели Тәмо,
Шире дайка тә тә һәлал бә,
Мьразе мә шайа тәбә,
Дә тә бькә быләзинә,
Хwә wi сйарира быгьһинә.
Сйарәки сйаран we желва тейә,
Жь щи дьпәкә мина гөллеяә,
Сйар сйарәки эла жеринә,
Фәсәла ира к'ъвшә,
Wәки сйаре хере нинә.

Тõ хвә ши сйарира бьгһинә,
Тьмтела шира кьвшә —
Мина Усьве Шазейә,
Хвәйе кьнела әрәбийә.
Дә лао бькә, бьлэзинә,
Бе, Усьво, бьрао,
Баве мьн чәве тә радьмусә,
Баве мьн тõ гәлә сылав дькьри,
Тõ қәт һаж эла жерин ниний?
Шәве дьне, ниве шәве бу,
Баранәкә гөр ль мә гьртьбу,
Әш чь қалмәқалм бу,
Ль эла мә жерин кәтьбу?

Сәр хәбәре баве
Тәмо хвә гиһандә һәспе,
Мина ба у бьруске,
Бәржер бу жь сәре чие.
Гьһиштә сйаре жь дурва һати,
Го, — Усько, бьрао, баве мьн Кәмзә,
Тõ гәләки сылав дькьри
Дьго, тõ қә һаж эла жерьн нини?
Усьве Шазе ль Тәмо дьқиринә:
— Мала тә хьраббә сәр мала мьда,
Вәе хвә дайә эла жоринә,
Пьштед хвә данә ль хас бәлгйанә.
Қә һаж бае дьне тõнинә.
Шәва дәрбазбуи, ниве шәве бу,

Баране сэр мэда жи гьртьбу,
Бинбаше роме, шуре дэвлэте,
Бь дэсте зоре хwэ мэра гиһанд,
Эла мэ жерин гьрт у шэwьтанд,
Хорте эле жи we дил бьрнэ.
Бинбаше роме дайэ бэр қамчйа
Биступенщ хорта Әлибәге Харзйа,
Дэсте wанэ к'элэмченэ,
Льнге wанэ қәйденэ,
Стөе wанэ ләленэ,
Хера гьртйа жь хwэйара тōнинэ.
Бинбаше роме сьмел бадайэ,
Қөрэ сәкьнйэ бэр сәре Әлибәге Харзийа,
У кьрйэ гази пешийа щьмаәте:
«Жь иро шунда, дьбежым wәра,
Гьһиштийэ рожа хэзава к'орда,
Әзе бь зоре, бь пеле агьр
Бьшэwьтиньм урт-ошахед wә.
Әв к'орде һана хьрав кьрнэ,
Наве дэwлэта Р'омейэ гьран;
Дә һәрге һәмзә мерәки чейэ,
Мерәки сәрхwә, тутке кōлейэ,
Бьра бе жь мэ бь дэсте зоре,
Гьртие эла wә хьласкә қәтле».
Усьве Щазе һе к'отанәкьр,
Хәбәра пашьн әw жи бае бьр,
Тели Тәмо бь дō-се зәнгōйа

Тэньшта к'ьнела эрэби да,
Нава чэнд дэра эви хвэ гиһанд

Тели Кэмзэра.

— Баво, ширьно,

Баво, дэлало,

Баво, һэй баво,

Мала мә шэўьтйо.

Мә хвэ дайэ эла жоринэ,

Qэ һаж бае дьне тонинэ,

Ле тө набежий, wэки эварда,

Бинбаше роме бь дэсте зоре,

Хвэ эла жеринра гиһандийэ,

Чарнькале we агьр педайэ,

Биступенц хорта Э'либэге Харзйава

Тэвэ бегонэ дил бьрьнэ.

Бинбаше к'афьр бь дэсте зоре,

Эла мә жерин һатийэ хэзаве,

Щэндэке лаўке мә эшига,

Тэв к'этьнэ бьн сьмед һэспе эскэре роме.

Бинбаше роме нав ниве шэве,

К'ордед дил бьри тинэ орга бедэре,

Wана к'елэк-к'елэк wэлдгэринэ,

Бь чер у к'отан у беисафи.

Бэсэ, wэдэйэ дьһа эм табкьн,

Дэwлэта Р'оме wa беисафи

Һа дьҗәлинә к'ока к'ордайә.
Т'ели Һ'әмзә се дәнга Т'әмо дьҗир'инә,
Дьве,—Т'әмо лао, тә баве мьн кьрьби,
Тәе дьһа Wәдә мә онда нәкий,
Дә сйарбә, сйа, бә быләзинә,
Хwә эла мә к'ордара быгьһинә,
Бежә нал-нәwале мә у Р'оме әвә.
Чәнд сйаре бавче-халче,
Бь чәк у сильһва,
Бь к'аре шерва,
Тә кәке хwәра быгьһинә,
Һәтани баве тә we дәме
Тьвдира шәре гьран дьвинә.
Йазйа гьртйед мә дәсте к'афьрә,
К'аре тә бәрдана wan гьртйа
Бьра qә тәнәбә.
Дә сйарбә, пәләwано,
Дә сйарбә, бьрао,
Хwә к'ордара зутьрке быгьһинә.

Тели Т'әмо, көре Тели Һәмзә,
Хwә зутьре зине пышта һәспе дьхинә,
Р'йа сәһ'әтәке нив сәһ'әтида дьҗәдинә,
Хwә эла к'ордара дьгьһинә,
Дәфа һәwаре ль wьр дьхинә.
Дьве - бьрано, пьзмамно,
Һале мә дәсте Р'омеда гьранә,

Ишэв ниве шэве гонде мэйэ рэнгин,
Бь дэсте эскэре р'оме буйэ хwэли.
Дэ рабьн, рабьн, рабьн,
Дэ рабьн хэрнэ һэwаре.
У чахе Тели Тэмо бь мерани,
К'этэ пешйа сйара бь сйари,
Тели һёще пара ле кьрэ газы:
— Тели Тэмо, лао сэбыкэ,
Чэнд тэмине мьн ль тэ һэнэ,
Бьра дьа шире спи ль тэ һ'элалбэ,
Дьа хwэде ль огьра тэбэ,
Лао, баве тэ дьна кал буйэ,
Жь мэзьнайе афл сери нэмайэ,
Бэхте тэмэ, Тэмо, ширьно,
Тёе ве тэмие баве хwэра бьгьһини.
Бе дайка мьнэ һёще дьго,
Р'ома рэшэ пьр хайнэ,
Бьра we ль хwэ нэнэсинэ.
К'ом бь к'ом лаwка хwэр'а нэгэр'инэ,
Сйаре эскэре р'оме сэре р'йа Дэвэбоине,
Гедука шэwьтида ре ль wэ бьгрэ,
Гёлла нота тэви тэйроке
We жорда ль сэр wэда бьбаринэ.
Сйарэ щаһьльн, тунсьзын,
Дьвэк хwэ шашкьн, һёщумкьн,
Кэсэк жь wan саг наминэ.
Бьра ниве сйаа, щаһьла,

Баве тэ пашда вэгэринэ,
У мэна вэгэр'андьне ван пе нэкэсинэ.
Дэ лао ширьно,
Лао мерхасо,
Сгърбэ wэра».

Тели Тэмо у донздэһ мере че,
Бь чэк у сильн жь чие чунэ жер.
Тэмо зутьраке хwэ һ'эмзер'а дьгьһинэ,
Дьве,—баво, хэбэре дайка һоще эв бу:
«Р'ома рэш пьр хайинэ,
Бьра we ль хwэ нэкэсинэ,
К'ом бь к'ом лаука хwэра нэгэринэ.
Сйаре эскэре р'оме сэр р'яа Дэвэбоине,
Гедука шэwьтида ре we ль wэ бьгрэ,
Гөлла нола тэви тэйроке
We жорда ль сэр wэда бьбаринэ.
Сйарэ щаһьльн, туньсьзын,
Дьвэк хwэ шашкьн һощумкьн,
Кэсэк жь ван саг наминэ.
Бьра ниве сйара, щаһьла,
Баве тэ пашда вэгэринэ
У мэна вэгэрандьне ван пе нэкэсинэ».
Баво, wэлэ аqьле we сэре мэда төнинэ,
Кьрна кө тэ пе гьртйэ,
Нета мэ тө мьразара нагьһинэ.
Мере к'орд чьqас жи хөрт бэ,

Әш нькарә ашкәла рабә,
Дәшләта Р'ома хайин шәлгәринә.
Дә тө шәрә,
Сйара гышка бышьвинә,
Әшан мәна вәгәрәндьне нәнәсинә,
Дәшләта Р'оме бәбәхтә, дәрәшинә,
Тө шә ль мә нәнәсинә,
Әшә сәре рйа Дәвәбоине,
Гедука шәшты ре ль мә бьбьрә,
Гөлла ногла тәви тәйрока бьһаре
Шә жорда ль сәр мәда бьбаринә.
Сйарә шаһьльн, тунсьзын,
Дьвәк хшә шашкьн, нөшумкьн,
Кәсәк жь шан саг наминә...

Тели Нәмзә гөһдарйа Тәмо кьр,
Бь т'ьлиә дьреж сьмела п'альк ник кьр,
Го,—Тәмо, лао,
Ақьле дйа тә ақьле меранә,
Ле бь а Нөше төщира, бирнәкә,
Лашә к'өҗ да бона дьжмьна,
Минани қьтитке мере көленә.

Тели Н'әмза хәбәра хшә к'өтакьр,
Бь әйнәлуяа қонтах зивин
Се гөллә һәшәда агьркьр,
Сйара дора хшә тәпкьр,

Го,—гэли сйарно, баве мьн кърьбьн,
Һун стуна щьмаэта к'орданэ,
Иро рожа огърме гьранэ,
Гөллэ дьбарьн мина тэвие тэйроке,
Һэспе бьн вэда тэв мәнэгинэ,
Зине пышт ванэ мәрдининэ,
Гэме ванэ диарбэкъринэ,
Тьвьнге мьле вэда к'өчък чапинэ,
Бэхте мьдабэ,
Оьсура эз кө бьдъм сэр вэ төнинэ,
Дэ һэспа сйарбьн, сйагьбьн лавкьно,
Әме һарьн пешйа бинбаше ромейэ.
У к'ома сйара мина ба у бьрске
Бэре хвэ данэ бэрбь Дэвэбоине.
Чахе сйаре Тели Нэмзэ
Пьшта чиеда хар бун,
Әви се дэнга кьрэ гази:
— Тэмо лао, Тэмо,
Тө баве мьн кърьби,
Коне һани бьн пала чие дьбини?
Әв коне Мьсте Р'эшкейэ,
Мьсте-дэстэбьранге баве тэйэ,
Хвэ ль ви конира бьгьһинэ,
Заньм Мьсте дэстэбьранге мьн
Мере роже огърме гьранэ.
Дэ бькэ бьлэзчнэ, бьлэзинэ,
Хвэ Мьсте Р'эшкера бгьһинэ.

Бежә апе Мьсте, фәләкә хайинә,
ӘW иро ль мә буйә меванә,
Бежә донздәһ мере әширейә сйари,
Дьчһн пешйа бинбаше ромейә,
Qәзйакә гьр гьран ль мә qәwьмйә,
Эла мә гьран данә бәр гөлланә,
Одә у кон агьр педанә,
Ә'либәге Харзйа биступенц гьртиава
Бунә диле бинбаше ромейә.
Бьра Мьсте бьра хwә әглә нәкә,
Сәд зери дәйни мәра бьшинә,
Кәта сьламәти жь ви шәри
Әм вәдгәрһн бь руспити,
Кө вәгәрһйам һатьм, ад у qьрар бә,
Бьра ль дәwсе
Бист сәләфе хwә сәрда бьстинә.
Дә, Тели Тәмо, хwә әглә мәкә,
Хwә Мьсте Р'әшкера бьгьһинә.

Тели Тәмо мина бае бьруске,
Чьрпина һәспера пера-пера
Хwә ль коне Ә'рәбира дьгьһинә,
Дьве,—кәке Мьсте, рожа тә хер,
Qәзикә гьран ль мә qәwьмйә,
Донздәһ мере әширәтейә сйари,
Дьчһнә пешйа бинбаше ромейә.
Эла мә гьран шәв ниве шәве,

Данэ бэр гөлла, агър пе данэ,
Ә'либәге Харзйа биступенщ гьртйава
Бунэ диле Р'ома рәш хайин.
Баве мьн Кәмзэ Wa гот:
«Бьра Мьсте хwэ әглә нәкә,
Qэдәра сәд зери дәйни бышинә,
Чәwa вәгәриам жь шәре гьран,
Сәди бист сәләфе зедә бьстинә».

Мьсте Р'әшке патька хwэ хөранд.
Бь ләз у бәз хwэ стерра гиһанд,
Qоран жь бьн стер һа—һанга дәрхьст,
Се шара дәсте хwэ ль qөрәне хьст,
Бәр Тели Тәмо сонд хвар,
Го: - Тәмо лао, хwәде шәдәйә,
Мала мьн миратбә,
Хере же нәбиньм,
Р'оке Мьсте we дьне
Qиреда бькәлиньн,
Львәк зер мала мьда набиньн.

Гьли дәве Мьстеда ниви ма,
Тели Тәмо рабу сәр пйа,
Го,—мала Мьсте гьранә гьр гьранә,
Те соркьрьне жь рәнге зеранә,
Бьра бәр дәсте хwәде ад у qрар бә...

Тели Тэмо льнг дькэ зэнгөейэ,
Бэре хwэ дьдэ алие бавейэ.
Мьсте Р'эшке спичолки
Вэдгэрэ те алие малейэ,
Дина хwэ дьде кэванйа мале
Һэвир гэээ дьстре.
Дьве, Әйше һа Әйше,
Ве гава һане,
Тели Тэмо бае бьруске,
Хwэ ль коне мэра гиһанд,
Го,—қэзикэ гьран ль мэ қәwьмйэ,
Дөнздэ мере әширәтейэ сйари,
Дьчьнэ пешйа бинбаше ромейэ,
Эла ван гьран шэв ниве шэве,
Данэ бэр гөлла, агьр пе данэ,
Әлибәге Харзйа биступенщ гьртйава
Бунэ диле Р'ома рәшә-хайн.
У Тели Һәмзэ, дәстәбьранге мьн
Сэд зери жь мьн хwэстйэ бь дәйни,
Ле мьч сонд хап бь ве қөрәне...
Һал-кәwале мьн у Тэмо әв бу,
Әw гэләк жь мьн нэрази бу...
Ловәләзке көле ль мьн гьртьнэ,
Мьн ч'әве wида р'өһ'ьстине хwэ дитьнэ.

Тели Әйше, кәванһа мала гьран,
Зу дькә у дьлэзинә,
Дәсте хwә жь һәвир дәрдьхинә,
Тәпәке дōда нав чәве Мьсте дьхинә,
Дьве, — бьмьри мерько, бьмьри,
Мал һивһа, мьн бьминә,
Тә чәwа сонде дәрәw харьнә?

Тели Әйше к'өлфәта қәдър, сйанәтә,
Даw у дәлынга һьлтинә,
Пара пәй Тәмо дькәвә,
Агьр бәри лода гиһе дьдә,
Пеле агьр дьгьһижә әзминә,
У пәй Тели Тәмо дькә қиринә:
— Тәмо лао. Тәмо,
Әз бәхте тәмә, Тәмо,
Төе дьзгинһа мәнәгие бьк'шини,
Бона хатре мәта хwәйә,
Төе бь хәйд жь мала мә нәчий...

Дәнге Әйше к'әтә нәwала,
К'әтә зьнара. чһа у wан банһа,
Гьһиштә гөһе Тәмое сйари.
Тәмо дәмәке Т'ели Әйше бир тинә,
Дьзгине ль дәве мәнәгие дьхинә,
Бәр ләре Мьсте Р'әшке дьсәкьнинә.
Әйше хwә ль Тәмора дьгьһинә,

Дэсте хwэ бэр пьшта хwэ дьхинэ.
Сэд зери бэр Т'ели Т'эмо датинэ,
— Т'эмо лао, ург у чара мьбий,
Сэва хатьре мэта хwэ бьбахшинэ,
Бибэхтйа Мьсте Кэмзе нэнэсинэ,
Ван зер'а сэва хатьре Мэт'а хwэ һьлинэ,
Бежэ баве хwэ Т'ели Кэмзэ,
Т'ели Әйше ван зера
Чэва хушк тэра дьшинэ,
Чь кё лязми шибэ, бьра щаве
Сэр хушка хwэда бьшинэ.
Wэхта мала мэ жь зозанэке бардькэ,
У зозанэкэ дьне датинэ,
Әхтэк аншах зере мэ дьгәринэ,
Һэр гәне бьра лауе мэ к'орда
Әлибэге Харзиа биступенщ гьртиава
Жь дэсте бинбаше рома хайин вэгәр'инэ.
Тели Т'эмо хwэ бавера дьгьһинэ,
Дьве,—баво, бһарэ, хwэш бһарэ,
Тё дэwлэтйа мәщербинэ,
Qэдре хwэи бьһа дэстани,
Бадиһэwa арзан нэщербинэ.
Һал у һэwале мьн у Мьсте эвэ...

Тели Кэмзэ дэqэке һэр дэqэке,
Бэр пие хwэ ньһери у куур фькьри,
Паше һедиқа сэр мьле чэпе зьвьри,

Го.—эре лао, тѳи расти,
Мер эW мерэ, кѳ бь ви дэсти,
Дэрман дькэ бьрине гэсти.
Дэ рабьн хортно, рабьн,
Эмэ решинэ.

Эварда к'ома хорта мэшйа,
Эварда к'ома сйара к'ышйа,
Эварда дьзгина һэспа машйа.
We роже тэве жи хWэ эглэкрь,
ЭW жи дэрэнг қѳльби,
Бь п'нще хWэва вэрэкрь,
Вэрэкрь сйара бэрбь эгьр.
We шэве кѳлилк жи ранэзан,
Wана жи хWэ щьвандэ һэвдѳ,
Wана жи бь нэрм сэре хWэ һ'эжанд,
У лашьк бэрбь шер вэрэкрь.
We шэве кани һэвра хѳлхѳлин,
Һэвра хѳлхѳлин жь ре зьвьрин,
Wана жи бь қэйде хWэйэ хѳлине,
Дьготьн, «Ог'ьрбэ, вэгэр'ьн зутьре».
We шэве тэйр ту ранэзан,
Топ бун рэфе хWэ гьредан,
Wана жи бь қирин у қужин,
Дьготьн, «Хортно, һэр бьжин»,
Тэве п'энще хWэ дьһа бэрэкрь,
Һьнэки жи эWe хWэ эглэкрь.

Бэр пьре Тели Нэмзэ сэкьни,
Се гөллэ һәүеда агьркьр,
Го,—хортно, вьрда һа вьрда,
Әме җа һәрһн, пешда һа пешда,
Тәмо лао, тө хвәки бь хвәдеки,
Бәре һәспа боз бәрбь ви чйаикий,
Тө хвә гөнде К'иара бьгьһиний
Һәварйа мә бәр гөһе дәстәбьранге мьн хини,
Бежә дәстәбьранго, һа дәстәбьранго,
Кал у һәүале мә у Р'ома рәш әво,
Бежә, баве мьн Тели Нэмзә,
Дьпьрсә к'еф—нале тә у мале,
Бьра рабә, заньм пьр зәкмәтә,
Т'ела бьруске сәр се рйада бьк'шинә,
Чка к'афьре сйаре бинбаше роме
Әлибәге Харзйа биступенщ гьртйава
Бь к'өтан бьрйә к'ижан реда?
Бәре җан дайә Диаҗбәкьра шәүьти,
Йане Базида җеранә-җертас,
Йане жи бәрбь Дәвәбоина җеран?
Дә лао бьләзитә, бьләзинә,
Җәдә бадинәша онда нәкә,
Зутьре щавәке баве хвәра бинә.

Т'әмо хвә зине һәспева зәльқанд,
Т'әмие баве тәв севьранд,
У бәре хвә дь бәрбь гөнде К'иа.

Баварйа к'омәке дьлда.
Т'эмо шәвәке тәмам ре чу,
Бәрбанге һәр бәрбанге
Гьништә гонде дәстәбьранге баве.
Әш гонде бычук, нольке хвәли,
Нав кәвьр-көч'ка бубун нә т'ө һ'али.

Т'ели Т'эмо хвә дәрә мала К'иера дьгьһинә,
Бь к'өлма ль дәрә ши дьхинә,
Дьве вәкьн, вәкьн, эмә реһинә.
Хвәйе мале жьне дьқиринә,
Дьве,—Хане, һа Хане, быләзинә,
Тө хвә дерира быгьһинә,
Сьвькайи чьра-пьлте ль мә вехинә,
Әва нә шьвета реһинә,
Т'әхмина мьн әва шьвета к'өрданә,
Шьвета торьне мала Шәронә.
Ве бәрбанге, бәрбанга сьбе,
Вана бәре хвә ль мә данә,
Әсә қәзиақ ль ван қәшьяйә.
Хане дькә дьләзинә,
Хвә дерира дьгьһинә,
Чьра пьлте ведьхинә,
Әщәбәкә гьран бәр чәва дьбинә:—
Т'ели Т'эмо, көре Т'ели Кәмзә,
Ва ль пьшт дери сәкьнйә,
Худане авитийә ль әниейә,

Пьриске эгър дьпакьн жь чэванэ.
Дьве, — лао, тэ херэ, хернинэ,
Чь ль мала бьре мьн қәўьминэ,
Т'эмо дьве, — К'иао, һа К'иао,
Қәзикэ гьран ль мә қәўьмйэ,
Бинбаше роме, шуре дәўлэте,
Эла мә жерин дайэ бэр мирате
Әлибәге Харзйа биступенщ гьртйава
Әва чэнд рожэ дайэ бэр қамчианэ,
Дәсте Ҡанэ к'эләмченэ,
Льнге Ҡанэ тэв қәйденэ,
Стөе Ҡанэ ләленэ,
Хера гьртйа жь хҠәйара төнинэ,
Баве мьн тэра пьр сьлав дьшинэ.
Дьве, — бьра сәва хатьре бьратие
Се теле бьруске әзмин хинэ,
Чька к'афьре бинбаше роме
Биступенщ гьртие әширәте
Кижан реда дьшинэ?

К'иа шэв ниве шэве бу,
ХҠэ ль стуна тела бьрускер'а дьгьнинэ,
Се тела сэр се қәзада дьшинэ,
Чька бинбаше роме, шуре дәўлэте
Гьртие к'өрда к'е реда дьшинэ?
Ҡәхта тела сэр Әрзурме дьк'шлнэ,
Дьвен «Вьра һе тө кәс төнинэ»,

Чахе тела р'яа Еазиде дькшинэ,
Дьвен: «К'орд зува жь вьра бьрьнэ».
Вэхта тела р'яа Дэвэбоине дькшинэ,
Дьвен: «Wэлэ бинбаше роме,
Гьртие эшире,
Әлибәге Харзйа биступенщ гьртйава
Ль вьр к'еләк-к'еләк Wәлдгәринэ,
Дә һәрге мерьн бьра зу бькьн,
Мина бьруска әWре нисане
ХWә гьртйара бьгниньн.
Дәсте Wанә тәв ләленә,
Льнге Wанә ль қәйденә,
Хера гьртйа хWайара т'онинә.
Сйаре бинбаше роме ль ве эваре,
Смел бадайә, готйә бәр щьмәте:
«Әзе һе се рожа жи ль вьр бьминьм,
У әщәла к'орда ль вьр бьбиньм,
Әзе ван гьртйа тәв бьзеј иньм,
Бра к'орде ван әрда, һәрн-бен,
Әщева гьран чәве хWәва бьбиньн,
У бьра дәсте хWә жь хьрабйа
ДәWләта Р'оме дьһа бькшиньн».
Ах, чәва харзйе Тели Нәмзә,
Биступенщ гьртйава мерхасе меґа,
Кәтьнә дәсте дәWләта Р'ома хайин.

Һәр эв йәка Тели Тәмо сәкьр,
Льнгәки хwә ль сәр пышта мәнәгиера
харкьр,

У бәр баве хwә жь сәр һәспе пәйа кьр.
Го, — баво, һи баво, хwә әглә мәкә,
Гьртйе эла мә жерин
Дәсте бинбаше роме зарә-зарьн,
Дәсте wanә к'әләмченә,
Стөе wanә тәв ләленә,
Льнге wanә ль қәйденә,
Сәр рйа Дәвәбоина шәшьти
Келәк-к'еләк wәльдгәриньн.
Жь дәсте к'отане хера wan төнинә.
К'афьре сйаре бинбаше роме
Һе we се рожа жи ль wьр бьминә.
Бь сальхйа гөндйа,
Р'ешнед wan рйа
Дәзмала бәр чәве хwә дьшьдиньн,
Бона Әлибәге Харзйа у биступенщ гьртйа
Ль we рожа гьранда нәбиньн.

We жь weда тен әшире кальн,
Жь дитьна гьртйа куу дьнәльн,
Wәхта чәв ль Тели Кәмзе дьк'әвьн,
Һәспа зәнгө дькьн у бәрбь wi дьләзьн,
Дәнгәки дөда Кәмзе дьқириньн,
Дьвен, — Тели Кәмзә, һа Тели Кәмзә,

Тө һаж пафе хwэ тбнәи,
Рома рәшә-хайиһи бь дәсте зоре,
Мә к'орда гышка дьзеринә.
Дә бьлэзиньн, мерхасе к'орда,
Бәре хwэ бьдһн бәрбь дьжмьна.

Бәри эваре, һе шьнга-шьнга ба бу,
Тәв жи бь хәмла хwәва ль феза чйе бу,
Сйаре Тели Кәмзе кьшйан ль реда,
Өнда бун ль нав тоз-думанеда.
Бәрбанга сьбе чикинйа тәве бу,
Сйаре Тели Кәмзә ль we бәсте бун,
Чардәһ коне рәш әрәби,
Ль we расте бехоф данибун.
Диле к'орда бь ти у бьрчи,
Жь бәрбанга сьбе нәта эваре,
К'еләк-к'еләк wәлдьгәрандһн бь к'афьри.
Тели һ'әмзә жь дурва бьһист нәлин,
We нәлине дьле wi жорда ани,
Qэй тьре дьт-һьнаве wi шәwьти.
Го, —сйарно, һәй сйарно,
Әзе бь чьлхе дәwреша һәрьм,
Бәр коне бинбаше ромейә,
Һәрге к'ө бе шәр у бе дәw,
Бинбаше роме нае йолейә,
Щара ижарьн хәлqе бьвинә,
Меранйа хале Әлибәгейә.

Тели Кэмзэ хwэ дькэ цълхе дэwрешэ,
Дьчэ дьгъһижэ бэр коне бинбаше ромейэ,
Дьве,—бинбашо, һа бинбашо,
Тө ван гьртйа бэрдэ жь тэнгиейэ,
Һэр йэк жь wan чьра маләкейэ,
Венәсинә чьра wan оццаханә,
К'орд бьриндарьн, бьрине wan һе зувайэ,
Мэзын нәкә we бьрина мьләтиейэ.
Дэ wэрә, бинбашо, һа бинбашо,
Тө ван гьртйа бэрдэ жь тэнгиейэ,
Ван гьртйа азакә жь зәлулиейэ,
Бона хатре хwәдейэ.

Бинбаше роме дэрте жь чадьре,
Дина хwэ дьде бэр дэре wi
Дэwрешәк жар ль wьр сәкьһийэ.
Бинбаш се дәнга хөлама дькә газы,
Дьве,—хөламно, wэрьн һа wэрьн,
Wэрьн расткьн дара we гузейэ,
Бавенә стөе wi дэwрешийэ,
Паше дэстпекьн һьмежа сьвейэ.
Гьли һе дөве бинбаше ромеда,
Тели Кэмзэ се гава хwэ жь чадьре
Һа жь чадьре дур дьхинә,
Әбба дэwрешие сэр хwэ һьлтинә,
Зутьраке һазьрйа хwэ дьвинә.

Дьве, — Тэмо лао, бьлэзинэ,
Хас айнэлуйе баве хwэра бинэ,
Иро йан рожа мьнэ пашьнэ,
Йане жи эзе Wэлгэриньм стуна ве чадьрейэ.
Усьве Щазе дэнгэки дькэ газы,
Дьве, — Кэко, на Кэко,
Гөлла мьн ва бэзи,
Тө нэнэрминэ гөлла хwэ кэлали.
Усьве Щазе көре к'өрдэ ч'йаи,
Хwэ недика дьдэ пышт кэв'ри,
Гөллэке бэрдьдэ бэрбь чадьра к'аф'ри.
Бинбаше роме дьqэтинэ бышкока чадьре,
Хwэ парава кэндале жеринра дьг'нинэ.
Усьве Щазе парава гөллэке даве,
Гөллэ раст дьгрэ ль qотьке,
Qотьк дьф'рэ
Жь сэр финое сэре бинбаше роме.

Тели Тэмо агьр ль чэва,
Хwэ коне рэшра дьг'нинэ,
Шуре шин бэр хwэ дьк'шинэ,
Мина бьруске жорда тинэ,
Qайд-зынщире биступенщ гьрт'яа
Мина муки сэриа дьqэтинэ,
Әлибэге Харз'яа биступенщ гьрт'ие к'өрдава
Жь дэст-пие дьжмьн дэртинэ.
Шабун кэтэ дэшт у бан'яа,

К'лам у рэқасе хвэ дан һэр алйа.
Ве роже тэмам, ль сэре чйе,
Говэндэкэ гьран нэмде хвэ гэрйа.
Эваре щава бинбаше роме
Дьчэ дьгьнижэ ль Стамбуле,
«Тели Кэмзэ у к'орде чйайи,
Бефэйдэ кьрьнэ тагбура Р'оме,
Бь шур у қэма, бь дэсте зоре,
Ваи ньщ'омкьрйэ сэр бинбаше роме,
Аза кьрьнэ жь қ'ойд у зьнщира,
Әлибэге Харзйа биступенщ гьртйа».

Шаи һе тэзэ дьһа пьр дьбу,
Чахе фэрманэк тэзэ пэйда бу:
«Ки к'о бона сьлтане Р'оме
Сэре Әлибэге у Т'ели Кэмзе
Бинэ у дэйнэ диwana Р'оме,
Ве бь гьранйа сэре һэрдба,
Зера бьстинэ жь дэwлэта Р'оме».
Сэр наве к'орда фэрмане бса,
Жь Сгамбула пэйтэхта Р'оме,
Пьр бэлабубун ль нава дьне.

Бэри эваре сйаре к'орда
Бэре хвэ данэ бэрбь мале хвэ.
К'шьйа к'ома сйаре к'орда,
К'шьйа, к'шьйа, к'шьйа һа пешда.

Әлибәге Харзйа сйаре к'ордава,
Тәв Тели Тәмо у Тели Кәмзә
Дәрбаз дьбун нав гөндки хьрабәра,
Бь әшқ у ша, бь к'ән у кәнәк.

Пышт хьрабәки ль бьн сйа дишер,
Хwәра палдабу йәки каләмер,
Жь дәнге стране, фьрина һәспа,
Әw каләмера рабу жь пйа.
Дит кө әw сйарьн, хорте бәжибьльнд,
Пышта мәнәгйа хwә гьртьнә рьнд.
Фькри хwәра, хwәра да станд,
Го: «чьра әзе хwә бьтәлиньм,
Әзе гөлләке вьр бьтәқиньм,
Бьра әв сйаҗа кө wa к'обарьн,
Нәвежьн чь гөндки тәв хьрабәйә».

У Фәкие кал, һесире һесира,
Дәсте хwә авитә тьвьнга кәр-лал,
Тьвьнга мәзьн, кө зәнг гьртьбу,
Һе зува фишәк хwәда нәдибу,
Ве шаре тәқйа сәр сәре сйара,
Думане пе гьрт, думана гьран.

У чахе сйара ль сәр Wi дәнги,
Ль һәв ньһерин, пашда зьвьрин,
Әw Әлибәге Харзйа, кө жь дәст дьжмьн,

Һешка аза бу у хwэра ша дьбу,
К'этьбу эрде хунеда мэwьщи.
Әwi кур нәлйа у wa го нәмйа:
— Хало, хало, хало ширьно,
Сәре мьн қөрбана ль сәре тәбә,
Әмре мьн ль сәр әмре тәбә,
Ах, чәwa к'афьре көре к'афьра
Нәһиштьн хале мьн бь мьраз шабә,
Ах, чәwa меранйа хале мьн эрде хьст,
Ах, чәwa әwi Фәкии
Меранйа хале мьн ондакьр,
Дьле дәwлэта Р'ома хайин,
Бь көштьна мьн ша кьр.
Һесьр, кө һе тә кәси
Нәдибу ль чәве Т'ели Нәмзе,
We гаве һесьр жь чәва һатьн харе.
Әw незики Ә'ли Харзйа бу,
Кө ль эрде вәләзйа бу
У гөлла хәдар ль сингда бу
Го,—Харзйа, ах Харзйа,
Дьле мьн к'инә-к'инә,
Бьра Фәкие һан хере нәбинә,
Чәwa бь мьхәнәти тәлда бәхиреда
Гөлләке синге Ә'либәге Харзйа
Мере мера дайә бь нәйари.
Бьра рожа ироин,
Ах рожа ироин,

К'ок'а мера ль мьн б'ьхата,
Т'ене б'ра наве к'ошт'ьна
Ә'либәге Харз'яа д'ьне нәк'әта.
— Хало, навинә, х'вәш навинә,
Б'ра Фәкие Базиде хере нәвинә,
Чә'ва ә'ви г'өлләк ль мьн х'ьст?
Г'өллә хәдарә, мьн зәф дешинә,
Дә һун б'ьк'ьн б'ьләзиньн,
Щ'ьнйазе мьн б'ьрәвиньн,
Р'омә хайинә,
We бе б'ь д'әсте зоре
Щ'ьнйазе мьн ж'ь Wә б'ьстинә...

НКЙАТА БӘК'СӘМӘТ

Зәманәки, тәхт-тащәки,
Гадшак һәбу вәлатәки,
Хвәде чыл кӧр пешкеш дабу,
Чыл жи шира нола чйа бун.
Сал сала чу, мәһ мәһа чу,
Щмаәте пьрса һәқиә дабу.
— Гадше гадша, тьме х'вәш би,
Кәта кәнге бе нәби би?
Чыл кӧре тә шькьр һәнә,
Нава сале бь дәф, зӧрнә,
Һәма дӧда бьзәвщинә.
Гадша шәрмкьр ван хәбәра,
Р'абу щьванд диҠана хвә,
Го,—кал-кәвал ль мьн әвә,
Дьвен кӧра бьзәвщинә.
Гадша һьлда да у стәнд,
Бәрбь сьндоде хвәда ләзанд,
Р'абу роке жь мал дәркәт,
Чол у бәристана әв кәт,

Дора дьне тэмам гэрйа,
Пор у прошман эw вэгэрйа.
Эw вэгэрйа шəһаре хwэ,
Бу меване гаване хwэ.

We эваре кə вэгэрйа
Гаване кал жь чол-бəста,
Бь кəн-кəнək бь галə-гал,
Чьл қиз пера һатынə мал.
Падша гаван сьлав дан һəв,
Сьлав ль һəв вэгьртьн эw,
Жь һəв пьрсин кал-кəвал,
Льтбе ширьн гэлək дəлал,
Паше малхəе готə меван,
Го,—мевано, wa бь дəwрeши
Эв чэнд салə тə дьгəри?
Го,—гавано тəйи хwэшби,
Эз нагəрьм бь дəwрeши,
Дəрде кəра анимə вьр.
Эзьм падше ви шəһəри.
Гаван кəнийа бь пирқə-пирқ,
Го, меване мьни лаиқ,
Тə қəрфе хwэ ль мьн дьки?
Бь лақьрди мьн дькəни?
Падше падша əглə нəkьр,
P'абу жь п'йа к'аре хwэ кьр,
Го,—гавано, гаване мьн,
Ан жь тəра к'исе зера,
Чекə хwəра к'ошк у сəра.

Ан жь тәра чьл гөстилка,
Чьл жи текә тьлие қиза,
Wәки сйаре мьне мьтльқ,
Сәре мәһе бь рәқә-рьқ,
We пәйа бьн бәр дәре тә,
Әwe сйаркьн чьл қизе тә.
Сәре мәһе сйаре падше,
Сйар бун һәспа, кәтьнә ре,
Бь кән—кәнәк, бь лақьрди
Чун гьһиштьн бал хнамйа.
Һәр чьл бука ль дәнәке,
Бь дәф—зөрнә сйар дькьн тен.
Падше падша һәw дьвинә,
Сйаре шийа һеwр данинә.
Сьбәтьре, чахе рон бу,
Чь кә дитьн әщебәк бу:
Зйаки мәзьн, рәши дьреж,
Мәрвь тьре педа қьреж,
Дәwатвана кьрйә бәнде
У пал дайә сәр почьке.
Шаһаба гьран дьдьн падше,—
«Әвә кал-һәwале мә у зие».
Падша рабу бу дьл рьшаф,
Чу бал we зие го,—бьмбарәк,
Сәре рйа мә вәкә һьнәк,
Дәwатваньн әмә иро,
Тә мә нәкә вьра гиро.

Зйа ведәре дьк'ельмә:
— Мьразе мьн тыштәк нинә,
Һәр Бәк'сәмәт тө бышинә,
Щәм мьн бьра әw бьминә.
Һәрге һун чун, тә дәрәw кьр,
Тә Бәк'сәмәт вәренәкьр,
Сәр шәһәре тәда дьгрьм,
Әзе гьшка куфи хwәкьм.
Гадше падша ад қь аркьр,
У ве щаре дәрәw нәкьр.
Чьл бук щики бь шин-гьри,
Бь шин—мьһел кәзи бьрин,
Бь рәш мьшот гьһиштьн щи.
Бәк'сәмәте көре падше,
Чу гьһиштә ль wи зйаи,
Го,—бьмбарәк, әз һатьмә,
Готьне тә чька чьнә?
Го,—бьрао, Бәк'сәмәто,
Әз нә зйамә, әз жи хортьм,
Жь дәрде хушке әз бумә зйа,
Тө гәрәке хwә паш нәгри,
Хwә паш нәгри, к'омәке бьди,
Кө хушка мьн мала баве
Зу бьгьһижә бәхтәwарие.
Әw жи рабу тәв Бәк'сәмәт,
Р'абу ль сәр р'йа шәһәр кәт,
Го,—а, әwә шәһәре мә,

Кө хушка мьн ньһа лейә.
Гәре шәһәр ль маләке,
Бәк'сәмәте көре падше,
Бу меване пирәдеке,
Го, — пире, дае, рәмәл бава,
Тө хwәй накий qә мевана?
¶ Го, — лао, wәрә, wәрә, wәрә,
Меван меване хwәдейә.
Бь чь qәwли тө һати вьр,
Кө вәнаки гьли у сөр.
Го, — э, пире, эз чь бежъм,
Чь жь хwәде тә вәшеръм?
Эз һатъмә ви шәһәри,
Бумә меване кәму дәри,
Бой хазгиние qиза падше,
Бой бәдәwйа we у бәжне.
Пире щидә бу кәвьри,
Жь хәбәре wи мевани,
Го. — һәй ло, лао, бе аqьло,
Жь дәст аqьл тәнәбуне
Төе бьвий тоз у хwәли,
Тьшт наминә бәжн у бәле.

Сьбәтьре ль шәбәqе,
Бәк'сәмәте көре падше,
Чу һөндөре we к'ошк-сәре,
Кө падша wьр руньштьбу.

Падша готе, — натий, натий,
Көре дэлал, мьн бэлэди?
Тө кэла нан we дьбини?
Сэрик майэ ле тэмам бэ,
Тэ чь дьлэ, чь щэгэрэ
Ль қиза мьн буйи бэла?
Шэрте мьни эўл эвэ:
Ве эваре ль майдане,
Эзе бэрдьм пэлэwane
Хwэйэ эзиз бой гөлаше.
Тө жи бинэ ве эваре,
Пэлэwane хwэ гөлаше,
Гэрге эўи е мьн алткьр,
Шөхөле тэйе тэв дөрөстбэ,
Һэрге е мьн е тэ алткьр,
Щэлладе сэре тэ лехьн.
Падша рабу ль эваре,
Пэлэwана да майдане,
Бэксэмэте көре падше
Чу сэкьни бэр сурэке,
Пэлэwана газикьре,
Го, — нал-нөwале мьн эвэ,
Чарэк ль мьн бькьн, бьра.
Пэлэwane көре падше,
Хwэ һьнэки данэ пашие,
Вьрда-веда хwэ бьрьн-анин,
Дьжмьне хwэ гьшка данин.

П'адша эв йәка чахе кӧ ди,
Го, — бәсә хуне бькьн лейи.
Бәк'сәмәте кӧре падше,
Дьве — падша, наен йоле,
Тәмам ньһа дәвхун бунә,
Тәмам ньһа чәвхун бунә,
К'и дькарә Ұан ләв бинә?
Һәвра дьвен пәләҰанә.
П'адша рабу, го, — Бәк'сәмәт,
Шәртәк жи һе ль сәр тә к'әт,
Әзе сьве, сьбәтьре,
Ль мәйдана ве к'ошк-сәре,
Тәйра бәрдьм бәрбь һәве,
Чька тәйре мә к'ижани,
Ве алт бькьн тәйре дьне.
Һәрге тәйре мьнә симьр
Ль тәйре тә анинә қыр,
Щәлладе мьн ниве шәве,
Ве сәре тә текьнә бире.
Го, — пак, падша, бьра Ұа бә,
Р'екә хере һьлбәт ве һәбә.
Сьбәтьре тәйре падше,
Т'әв қьлоз бун ль нав һәве,
Бәк'сәмәт жи ль пышт дери,
Тәйр у тӧйа да алики,
Го, — Һа тәйрно, тәйре симьр,
Қьра тәйре падше биньн.

Нэта нивро тэйре дьжмың
Хуна һәвдö пър дьрежын,
Йәко-йәко тэйре пәдше
Жорда тен хар сәр к'еләке.
Пәдша жь ши қьлоз дьбә,
Дьве, — аҗа набә, набә,
Шәртәки мьн һәла майә.

Р'ожтыра дьн ль мәйдане,
Бу рьнгина дәф у зөрне,
Қиз у бука хҗә хәмьланд,
Шьмаәте тәв ль җьр ләзанд,
Кö щьрида чьлйәк қиза
Бәр чәве хҗә җан бьдита.
У ньшкева бу тоз думан,
Чьл у йәк сйар мәйданеда,
Мина бае у бьруске,
Һәсп ажотьн бәрбь дәште.
җана һәспа, ажот, ажот,
җан дьньһерин тәв қиз у хорт,
Чьл у йәк сйар пър җәстийи,
Ғатьн пешийа пәдше данин.
Пәдша радьбә у дьбежә:
— Жь ван қиза к'ийә һежа?
У Бәксәмәт жьмарт йәк-йәк,
Чәпе бистәк, расте бистәк,
Ғо, — ан пәдша, әвә һежа,

Әвә гөла нав һәвала.
Падша готә ль Бәк'сәмәт:
— Гәлә шәрте мьн тә һәйә,
Ле шәрте мьн тә вәнабын.
Сьбәтре көре падше
Һат сәкьни бәр к'ошк-сәре.
Падша рабу дьләки эш,
Қиза хwә да көре падше.
У Бәк'сәмәт тәв we қизе,
Р'ек'әт у чу бәрбь пире.
Wi го, —пире, тә дайка мьн,
Р'абә тәв мә бәрбь мал һәрьн.

У Бәк'сәмәт, қиза падше,
Р'ек'әтын чун тәв we пире,
Чун гьништын Wi хорте зйа,
Кө мабу әw ль сәре чйа.
Wi хушка хwә дурва кө ди,
Льqаве хwә дәрк'әт һеди,
Бу хортәки бистпенщ сали,
Шабун к'әтә ль һәр али.
У Бәк'сәмәт wa гот: —дәләл,
Әвә бьре тәйи нәләл,
Әз жи тәра дьвьм бьрак,
Тә жи мьра—хушка нәләл.
Хушк у бьра тәв Бәк'сәмәт,
Тәв пирәде әw чун рәнәт,

Шәһәре баве Бәксәмәт.
Шаһаб гъништ бук у бьра,
Кө Бәксәмәт сьламәт һат,
Шайи тәзә к'әт чарнькал,
Бук у қиза кьр галә-гал,
Тәзә wьр бу дәwат, шайи,
Бу дәwата чьл бьрайи.

С Ե Ր Թ Շ Թ Մ

Էջ կ'օբարյմ ք'ըր	3
Իրօ շե'աթե ԷՅ ՅՄ ր'աբումե	5
Օկտ'յաբրա մե	7
Դելի Կե'մՅե	11
Կկ'յատա Բե'քՅեմրտ	42

Րե'դակտօր Կ. ՇԱՇԱՆԻ
Շյ'կկե'շ Զ. ԱՐԱԿ'ԷԼԻԱՆ
Րե'դակտօրե Բե'ձե'աթե'տիե ԱՆ. ԴԱՏՓԱՐԻԱՆ
Րե'դակտօրե տե'խնիկիե Վ. ԴԱԼՏԻԱՆ
Կօրեկտօրա կօնտրօլ Է. ԲԵՂՕԻԵՎԱ

ՎՓ 05503

Դե'մԲե 1933

Դիրաժ 500

Կ'աթեՅ 70x92¹/₃, Բե'լգնե'շյե մե'նգե'նե 1,62

Բե'լգնե'շրե նե'շիրե'տե 1,7

Բօնա նե'շյե ր'ադիե սօրտյե'նե 12 XII Տ. 1962

Բօնա Շափկ'ըրյե'ճե ր'ադիե զօլկ'ըրյե'նե 2/III Տ. 1963

Չիմե'տ 9 կ.

Շափխանա I-ե ր'ա Իձարա Դայօլիգրափ'րատե,
Երեճան, Տօթաթա Ալաճերճիան № 65, Տ. 1963.

INSTITUT KURDE DE PARIS

ENTRÉE N° 1542

QHMƏT 9 K.

Һайнеһрсит